

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету «Одеська
політехніка»
Міністерства освіти і науки України за
спеціальністю
281 «Публічне управління та
адміністрування»
доктору наук з державного управління,
професору
Колісніченко Н.М.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора наук з державного управління, професора, завідувача кафедри публічного управління та регіоналістики Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» **Миколайчука Миколи Миколайовича** на дисертацію **Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти»**, подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами

Дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» характеризується високою актуальністю, зумовленою як внутрішніми трансформаціями в Україні, так і світовими трендами розвитку сфери залізничного транспорту. В умовах інтеграції України до європейського транспортного простору, потреби у післявоєнному відновленні критичної інфраструктури та глобальних тенденцій цифрової трансформації питання інноваційного розвитку сфери залізничного транспорту набувають особливої ваги.

Залізничний транспорт, як стратегічно важлива галузь економіки та ключовий елемент логістичної системи держави, відіграє провідну роль у забезпеченні економічної безпеки, стійкості перевезень та інтеграції України у європейський транспортний простір.

Поглиблення інтеграційних процесів з Європейським Союзом, потреба у модернізації інфраструктури та підвищенні стандартів безпеки, а також тенденції глобальної цифрової трансформації зумовлюють необхідність перегляду наявних організаційно-правових інструментів управління інноваційною діяльністю. У цьому контексті дисертаційне дослідження є своєчасним та науково обґрунтованим, оскільки спрямоване на комплексний аналіз і вдосконалення

організаційно-правових механізмів публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту, а також на розроблення моделі цифрової екосистеми галузі. Враховуючи стратегічну важливість інноваційного розвитку транспортної інфраструктури для економічного зростання та конкурентоспроможності держави, результати дисертаційного дослідження становлять значну теоретичну та прикладну цінність.

Актуальність теми також визначається існуванням низки системних проблем. Серед них - застарілість технічної бази, фрагментарність нормативно-правового регулювання інновацій, недостатній рівень використання сучасних цифрових технологій, слабка інтеграція у міжнародні стандарти безпеки та інтероперабельності, а також недостатня ефективність механізмів державно-приватного партнерства. У таких умовах формування оновлених організаційно-правових механізмів управління інноваційною діяльністю в у сфері залізничного транспорту є критично необхідним для підвищення конкурентоспроможності транспортної системи України.

Дисертаційна робота відповідає актуальним потребам публічного управління, спрямованим на розбудову сучасної, технологічно розвиненої та стійкої до викликів транспортної інфраструктури. Дослідження узгоджується з національними пріоритетами розвитку транспортної галузі, євроінтеграційними вимогами та глобальними тенденціями упровадження інтелектуальних транспортних систем і цифрових екосистем. Таким чином, представлене дисертаційне дослідження має високу наукову та практичну цінність і повністю відповідає сучасним потребам державної політики у сфері інноваційного розвитку залізничного транспорту.

Дисертаційне дослідження виконувалось в межах науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська політехніка» за темою: «Публічне управління соціальним та гуманітарним розвитком України у посткризовому світі» (номер держреєстрації 0122U002142), де автором обґрунтовано опрацьовував концептуальні та практичні підходи до особливостей інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту

Отже, дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» характеризується високим рівнем актуальності, що зумовлено глибокими трансформаційними процесами у сфері залізничного транспорту України, необхідністю її технологічного оновлення та гармонізації з європейськими стандартами, а також світовими тенденціями інноваційного розвитку та цифровізації транспортних систем.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертаційного дослідження та наукових публікацій Саркісова І.Р. дає підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та рекомендації, представлені в дисертації, повною мірою відповідають вимогам, які висуваються до робіт такого типу. Достатній рівень обґрунтованості наукових результатів, їхня достовірність і логічна послідовність забезпечені

коректним визначенням об'єкта й предмета дослідження, а також їх чіткою відповідністю меті та завданням наукової роботи.

У вступній частині дисертаційного дослідження обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет. Також розкрито наукову новизну, практичну значущість одержаних результатів та їх потенційне застосування у сфері публічного управління.

Перший розділ дисертації присвячено ґрунтовному теоретико-методологічному аналізу інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту та розкриттю організаційно-правових засад її здійснення. У цьому розділі автором систематизовано наукові підходи до трактування сутності інновацій, охарактеризовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, визначено ключові фактори, що впливають на інноваційний розвиток транспортної галузі.

У другому розділі дисертації досліджено практичні аспекти організаційно-правового регулювання інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту. Автором проведено ґрунтовний аналіз сучасного стану інноваційних процесів у сфері залізничного транспорту, окреслено ключові проблеми та бар'єри, що стримують ефективне впровадження новітніх технологій, а також розглянуто інституційні механізми, які забезпечують реалізацію інноваційної політики.

Третій розділ дисертації присвячено розробленню та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правових механізмів інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту. У цьому розділі автором запропоновано комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності державного регулювання, формування сприятливого інституційного середовища для реалізації інноваційних проєктів та усунення виявлених у ході дослідження бар'єрів. Суттєвою складовою розділу є розроблена автором модель цифрової екосистеми інноваційного розвитку залізничного транспорту, що охоплює механізми інтеграції сучасних цифрових рішень, використання інтелектуальних технологій, удосконалення нормативно-правової бази та розширення інструментів державно-приватного партнерства.

Дисертаційне дослідження вирізняється цілісністю наукового підходу, належною повнотою викладення матеріалу та логічною послідовністю аргументації основних теоретичних положень і висновків.

Практична значущість отриманих результатів підтверджується відповідними документами про їх впровадження. Аналіз змісту дисертації дає змогу переконатися у високому рівні актуальності обраної автором проблематики, у виваженому формулюванні ключових завдань у межах визначеного предмета дослідження, а також у наявності елементів наукової новизни, що становлять вагомий внесок у розвиток відповідної галузі знань.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів полягає в комплексному розв'язанні актуального наукового завдання, що проявляється в обґрунтуванні організаційно-правової моделі публічного управління інноваційною діяльністю та у розробленні концепції цифрової екосистеми інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту України. Зокрема:

вперше:

- здійснено комплексний аналіз організаційно-правової моделі публічного управління інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту України (с. 42-87);

- запропоновано структурно-логічну схему цифрової екосистеми публічного управління інноваційною діяльністю у сфері залізничного транспорту, яка комплексно відображає системні взаємозв'язки між її складовими елементами транспорту (с.169-171).

удосконалено:

- теоретико-методологічні підходи до вивчення публічного управління інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту, на основі яких створено структурно-логічна схема цифрової екосистеми публічного управління (с. 88-99);

- напрямки вдосконалення публічного управління розвитком інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту (с. 133-144).

набули подальшого розвитку:

- теоретичного обґрунтування використання сучасних управлінських підходів та моделей, які забезпечують ефективне впровадження інноваційних процесів у сфері залізничного транспорту, враховуючи особливості функціонування транспорту як складної системи з багаторівневою структурою публічного управління (с. 102-115);

- уявлення про цифрову екосистему як інноваційного інструменту публічного управління, який поєднує сучасні технологічні рішення з нормативно-правовими та управлінськими механізмами (с. 144-171).

Основні наукові положення та рекомендації, представлені в дисертаційному дослідженні, вирізняються належною теоретичною глибиною, методичною обґрунтованістю та підтверджені емпіричним аналізом інноваційних процесів у сфері залізничного транспорту.

Достовірність отриманих результатів забезпечена всебічним теоретичним опрацюванням проблематики, узагальненням напрацювань вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також системним опрацюванням спеціалізованої наукової літератури з питань публічного управління та інноваційного розвитку залізничного транспорту.

4. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження має комплексне значення для розвитку теоретичних засад публічного управління, удосконалення практичних механізмів регулювання інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту та зміцнення суспільних передумов інноваційної модернізації транспортної системи України.

Для науки цінність дослідження полягає в розширенні теоретико-методологічної бази щодо сутності інноваційних процесів у транспортній сфері та ролі держави у їх регулюванні. Автором удосконалено понятійно-категоріальний апарат, уточнено зміст організаційно-правових механізмів управління інноваційною діяльністю, а також запропоновано нову організаційно-правову

модель публічного управління та концепцію цифрової екосистеми, що інтегрує сучасні технологічні, правові, інституційні та управлінські елементи.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання розроблених рекомендацій та моделей у діяльності органів публічної влади, інституцій транспортної галузі та підприємств залізничного транспорту. Суспільне значення дисертації полягає у сприянні підвищенню якості транспортних послуг, посиленню транспортної та економічної безпеки держави, розширенню доступності перевезень та формуванню умов для сталого розвитку інфраструктури.

5. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

У процесі аналізу тексту дисертаційної роботи Саркісова Ігоря Радиковича порушень принципів академічної доброчесності не встановлено. Дослідження містить коректні посилання на використані джерела, вирізняється цілісним авторським стилем викладу та обґрунтованими власними висновками, а основні результати підтверджені публікаціями автора у фахових. Структура й наповнення роботи свідчать про її самостійне виконання, застосування методологічного інструментарію та використання наукових напрацювань інших авторів із дотриманням норм цитування.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загальна оцінка дисертаційного дослідження Саркісова Ігоря Радиковича є позитивною, однак окремі аспекти потребують уточнення для посилення наукової аргументації та підвищення чіткості викладу.

1. На с. 42 автор подає висновок, де інноваційна діяльність у науковій літературі визначається як цілеспрямована та організована творча діяльність, спрямована на вдосконалення й узгодженість різних сфер функціонування підприємства. Наведене формулювання є коректним, однак звужує зміст поняття, оскільки акцентує увагу виключно на внутрішньому середовищі підприємства та організаційних процесах. Доцільно було б розширити це визначення, адже інноваційна діяльність має ширший міжгалузевий і системний характер. Розширення визначення дозволило б чіткіше пов'язати теоретичний базис із предметом дослідження та забезпечить логічну узгодженість подальших положень дисертації.

2. На с. 47 автор зазначає, що «Особливості публічного управління інноваційної діяльності у сфері залізничного транспорту полягають у ключовій ролі галузі як однієї з семи стратегічних напрямів довгострокового розвитку». Варто було б зазначити повний перелік семи стратегічних напрямів та коротку характеристику кожного з них. Це підвищило б змістову повноту дослідження та підсилило аргументацію автора щодо вибору залізничного транспорту як об'єкта аналізу.

3. На с. 109 подано загальні елементи кадрового забезпечення, проте відсутній аналіз компетентнісних вимог, кадрових ризиків та рівня цифрової підготовки управлінського персоналу. Доцільно поглибити ці положення для повнішого обґрунтування ролі людського потенціалу в інноваційних процесах.

4. На С. 120 автор визначає проблеми та виклики інноваційного розвитку залізничного транспорту, проте потребують глибшої деталізації структура перспективних управлінських завдань, конкретизація функцій суб'єктів публічного управління, визначення економічних параметрів та розмежування завдань різного рівня. Також доцільним є ширше врахування специфіки воєнного та поствоєнного періоду, що суттєво впливає на формування пріоритетів інноваційної політики у сфері залізничного транспорту.

5. На с. 124 у фразі «Протягом останніх років виконання інвестиційних планів не перевищувало 70%, у середньому досягавши лише рівня 50–60%» слід було б уточнити від рівня чого зроблено аналіз, тобто вказати джерело планових інвестиційних показників (державні програми, затверджені фінансові плани, стратегічні документи УЗ тощо); уточнити, чи йдеться про загальний обсяг інвестицій, чи про виконання конкретних напрямів (оновлення рухомого складу, інфраструктура, цифровізація тощо); у разі необхідності — навести порівняльну таблицю фактичного й запланованого фінансування. Таке уточнення зробило б аналітичний висновок більш змістовним, точним і придатним для подальших досліджень.

Загалом, інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту є складним і багатовимірним напрямом, що потребує системного наукового підходу та ґрунтового аналізу. У цьому контексті окреслені зауваження жодним чином не применшують наукової значущості дисертаційної роботи; навпаки — вони підкреслюють її актуальність, виявляють високий потенціал дослідження та відкривають додаткові можливості для подальшого розвитку у сфері публічного управління, зокрема щодо управління інноваціями, модернізації галузі та удосконалення організаційно-правових механізмів.

7. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційне дослідження Саркісова Ігоря Радиковича «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» являє собою цілісне, самостійно виконане й завершене наукове дослідження, у якому розв'язано важливе науково-прикладне завдання та обґрунтовано теоретичну й практичну значущість для сфери публічного управління та адміністрування. За змістовим наповненням, логікою побудови та рівнем наукового опрацювання дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних праць на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Робота відзначається високим рівнем актуальності обраної проблематики, комплексністю розгляду теоретичних і прикладних аспектів, належною методологічною обґрунтованістю та наявністю істотних елементів наукової новизни.

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Саркісова Ігоря Радиковича на тему: «Інноваційна діяльність у сфері залізничного транспорту: організаційно-правові аспекти» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Саркісов Ігор Радикович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління
та регіоналістики Навчально-наукового інституту
публічної служби та управління
Національного університету
«Одеська політехніка»

Микола МИКОЛАЙЧУК

«24» листопада 2025 року